

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

§ 18 Seurakuntaliitos: Laukaan ja Konneveden seurakunta

Diaarinumero DLAP/152/00.01.00/2020

Esittelijä lakimiesasessori Tuomas Hemminki

Kirkkolain 13 luvun 1 §:n mukaan aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai kunkin seurakunnan seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Kirkkolain 3 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti tai kielellisellä perusteella, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää kirkkohallitus.

Tuomiokapitulin on kuultava niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu seurakuntajaon muutos koskee. Tuomiokapituli voi määrätä selvitysmiehen tutkimaan aloitteessa tarkoitettua seurakuntajaon muutosta tai hankkia aloitteen käsittelyä varten tarpeellisen selvityksen myös muulla tavalla. Tuomiokapituli lähettää asiakirjat oman lausuntonsa ohella kirkkohallitukselle. (KJ 13:1 ja 2 §:t).

Konneveden seurakunta ja Hankasalmen seurakunta ovat liittyneet Lapuan hiippakuntaan 1.1.2020 lukien.

Tuomiokapituli johtoryhmä vieraili alkuvuonna seurakunnissa ja kävi keskusteluja seurakuntalaisten, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Lisäksi tuomiokapituli on tutustunut seurakuntien hallintoon ja talouteen.

Keskustelujen ja taloudellisen tilanteen analyysin pohjalta tuomiokapitulin johtoryhmä totesi, että Konneveden ja Hankasalmen seurakuntien kykyä toimia itsenäisinä seurakuntina ja vastata seurakunnille asetettuihin lakisääteisiin tehtäviin on syytä arvioida.

Maantieteellisesti tarkoituksenmukaisia yhteistyökumppaneita Konneveden ja Hankasalmen seurakunnille olisivat Äänekosken ja Laukaan seurakunnat. Näiden resurssit ovat toistaiseksi riittävät turvaamaan kirkon työn toteutumisen omalla alueellaan ja myös laajemmin.

Tuomiokapituli pyysi Hankasalmen, Konneveden, Laukaan ja Äänekosken seurakunnilta lausunto seuraavista asioista oman harkintansa pohjaksi seurakuntarakenteen pohtimiseksi:

1. Riittävätkö seurakunnan taloudelliset ja toiminalliset resurssit toimimaan itsenäisenä seurakunta ja turvaamaan kirkon työ alueellaan? Millä perusteella?
2. Mikäli nykyisiä resursseja ei ole mahdollista ylläpitää, millä tavoin seurakunta on suunnitellut sopeuttavansa toimintaansa seuraavan kahden vuoden aikana ja seuraavan viiden vuoden aikana?

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

3. Mitä tiedossa olevia investointeja seurakunnallanne on seuraavan viiden vuoden aikana? Jos on, millaisia alustavia kustannusarvioita asiassa on esitetty?

4. Millainen seurakunnan maksuvalmiuden kehittyminen tulee olemaan seuraavan kahden vuoden aikana ja seuraavan viiden vuoden aikana?

5. A) Mikäli Konneveden tai Hankasalmen seurakunnan taloudelliset ja toiminnalliset resurssit todettaisiin riittämättömiksi ja seurakunnan tulisi harkita liitosta, olisiko seurakunnan kannalta mieluisampi liitosvaihtoehto Laukaan vai Äänekosken seurakunta? Mikäli liitos toteutetaan, tuleeko se toteuttaa yhden seurakunnan mallina vai yhtymänä?

5. B) Mikäli Konneveden tai Hankasalmen seurakunnan osalta tulisi selvitettäväksi liitos, olisiko Laukaan tai Äänekosken seurakunnan näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa se yhden seurakunnan mallina vai yhtymänä?

Tuomiokapituli on 16.9.2020 käsitellyt Laukaan, Äänekosken, Konneveden ja Hankasalmen seurakunnille lähettämiinsä kysymyksiin saatuja vastauksia. Vastausten perusteella tuomiokapituli on suositellut Laukaan, Konneveden ja Hankasalmen seurakunnille, että ne aloittavat neuvottelut seurakuntajaon rakenneuudistuksesta ja ottavat selvitysmieheksi Juha Muilun ja Antti Viidan.

Seurakuntien kirkkovaltuustot ovat tehneet yhteisen valmistelutyön pohjalta varsinaisesta seurakuntajaon muuttamisesta toisistaan poikkeavat päätökset. Laukaan seurakunnan on päättänyt tehdä aloitteen kirkkolain 13:1 § ja kirkkojärjestyksen 13:1 §:n nojalla seurakuntajaon muuttamiseksi siten, että Konneveden ja Hankasalmen seurakunnat liitetään Laukaan seurakuntaan.

Konneveden seurakunta on päättänyt siirtää päätöksentekoa asiassa ja Hankasalmen seurakunta on päättänyt vastustaa seurakuntaliitosta.

Tuomiokapituli aloitteesta alkanut seurakuntien rakennemuutosprosessi-selvitys ei johdu kuntaliitoksista, vaan se on tuomiokapitulिन esityksestä seurakuntien yhdessä vapaaehtoisesti aloittama.

Selvityksen kirjallisessa raportissa on arvioitu seurakuntien nykytilaa ja rakennemuutoksen vaikutuksia jäsenyyden, toiminnan, talouden ja henkilöstön kannalta.

Laukaan seurakunta on tehnyt aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi ja samassa yhteydessä ottanut huomioon myös mahdollisuuden, että toinen neuvotteluissa mukana olleista seurakunnista ei tekisi myönteistä päätöstä liitoksesta.

Konneveden seurakunta on päättänyt siirtää päätöksentekoa asiassa. Hankasalmen seurakunnan kanta on liitosta vastustava.

Tuomiokapitulिन tavoitteena prosessin aloittamisessa on ollut turvata kirkon ja seurakuntien työ Laukaan, Konneveden ja Hankasalmen alueella. Olennaisia seikkoja asiassa ovat seurakunnan talous, jäsenmäärän kehitys, seurakuntien toiminta ja hallinnon toimivuus.

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

Laukaa

Laukaan seurakunnan talous on 2020 tilinpäätöksen perusteella tasapainossa. Seurakunnan maksuvalmius on hyvä ja taseeseen on kertynyt ylijäämää 4 673 609 euroa. Seurakunnan vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot ja tilikaudet ovat olleet ylijäämäisiä 2019 ja 2020.

Seurakunnassa on käynnissä piispantarkastuksen valmistava prosessi, jonka aikana ei ole toistaiseksi noussut esiin seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon seurakuntajaon uudistamisessa.

Konnevesi

Konneveden seurakunnan taloustilanne on vaikea. Seurakunnan tilinpäätös 2020 oli 173 280 € alijäämäinen. Verotulot laskivat noin 15 %:a, 63 609 €. Seurakunnan tilikausi 2019 oli 39 653 € alijäämäinen. Tilikausi 2018 oli 7 763 euroa alijäämäinen. Tämän hetkisen suunnitelman mukaan seurakunta ei pysty tasapainottamaan talouttaan seuraavien kolmen vuoden aikana.

Vuodesta 2016 verotulot ovat laskeneet 24,7 %:a, 119 607 euroa.

Tilikausi 2017 oli 85 067 euroa ylijäämäinen, mutta kyseisenä vuonna seurakunta on tulouttanut metsätaloudesta 182 348 euroa, joka ylittää selvästi kestävän tason ja on aiheuttanut sen, että metsätaloudesta ei ole mahdollista saada merkittävää tuloa lähivuosina. Vuonna 2016 metsätaloudesta on tuloutettu 190 800 euroa.

Seurakunnan taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 897 415 euroa. Maksuvalmius on kuitenkin heikko, kun huomioidaan voimakas verotulojen lasku ja tiedossa olevat tarvittavat investoinnit seurakunnan toimitiloihin.

Seurakunnalla ei ole merkittävästi velkaa.

Seurakunnan tunnusluvut ylittävät tilinpäätöksen 2020 perusteella kirkkohallituksen yleiskirjeessään 21/2016 asettamat puuttumiskynnykset taloudellisten kriteerien osalta seuraavasti:

- Seurakunnan vuosikate on alijäämäinen ilman keskusrahaston myöntämiä harkinnanvaraisia avustuksia tai kertaluonteisia eriä.
- Seurakunnan maksuvalmius heikkenee kahden tai useamman tilikauden aikana tasaisesti tai kiihtyvällä tahdilla yli 20 %:a vuosittain.
- Seurakunnan henkilöstömenot kasvavat euromääräisesti tai suhteessa verotuloihin kahtena tai useampana vuonna.

Seurakunta on pyrkinyt parantamaan maksuvalmiuttaan kiinteistöjään myymällä. Myyntien osalta on kuitenkin ennakoitavissa valitusprosesseja, jolloin niiden tuloutuminen vähintään viivästyy merkittävästi. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että seurakunta pyrkii rahoittamaan toimintaansa kiinteän omaisuuden myynnillä.

Seurakunta laiminlyönyt metsänhoitosuunnitelman noudattamisen ja hakkuita on tehty merkittävästi yli kestävän tason. Samassa yhteydessä seurakunta on

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

laiminlyönyt metsänhoidon. Tästä johtuen Seurakunnan metsätalouden tuotot ovat käytännössä olemattomat tulevina vuosina.

Seurakunnan henkilöstömenot ovat 87 %:a verotuloista, kun metsätaloudesta ei ole käytännössä mahdollista saada tuottoja lähivuosina, niin seurakunnan taloudellinen liikkumavara on erittäin pieni.

Seurakunnalla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia ylläpitää nykyistä toimintaansa ja sopeuttamistarve on merkittävä. Talouden sopeuttaminen tasapainoiseksi vaarantaa seurakunnan kyvyn toteuttaa sille kuuluvia tehtäviä.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että seurakunnan taloutta on hoidettu aiemmin huonosti ja se on johtanut nykyiseen tilanteeseen, jossa taloudellinen liikkumavara on pieni.

BDO Audiator Oy:n antama lausunto tukee tuomiokapitulin havaintoja seurakunnan talouden kantokyvystä.

Taloudelliselta kannalta arvioituna seurakunnan toimintakyvyn turvaaminen edellyttää nopeita ja merkittäviä toimenpiteitä. Näitä ei tuomiokapitulin arvion mukaan ole mahdollista toteuttaa ilman seurakuntaliitosta.

Tuomiokapitulin näkemyksen mukaan Konneveden seurakunnan taloudellinen, hallinnollinen ja toiminnallinen tilanne on sellainen, että on perusteltua syytä epäillä sen kykyä selviytyä seurakunnalle kuuluvista velvoitteista.

Konneveden seurakunnalla ei ole tällä hetkellä vakinaista kirkkoherranviran viranhaltijaa. Edellinen vakinainen viranhaltija irtisanottiin Kuopion tuomiokapitulin toimesta ja Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän päätöksen mukaan irtisanominen on tullut lainvoimaiseksi.

Kirkkoherran irtisanomisen jälkeen seurakunnan hallinnolle tyypillistä on ollut kanteluiden ja valitusten tekeminen tehdyistä päätöksistä ja viranhaltijoiden toiminnasta.

Seurakunnan talous on edellä esitetyn ja seurakuntien päätösmateriaalin perusteella heikko ja uhkaa seurakunnan toimintakykyä.

Hankasalmi

Hankasalmen seurakunnan talous on vahvempi kuin Konneveden seurakunnan. Seurakunnan tilinpäätökset 2020 ja 2019 ovat olleet ylijäämäisiä.

Seurakunnan verotulot ovat laskeneet 2016-2020 välisenä aikana noin 6 %:a, 53 293 euroa.

Seurakunta on sopeuttanut toimintaansa. Seurakunnan maksuvalmius on kohtuullinen ja tällä hetkellä seurakunnan toimintaa voidaan ylläpitää nykyisellä tulotasolla jonkin aikaa.

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

Seurakunnan talous ei kuitenkaan kestä merkittäviä investointeja tai muita ylläpitäviä menoeriä.

Seurakunnalla on taseeseen kertynyttä ylijäämää 200 902 euroa. Jos kuitenkin esimerkiksi leirikeskus joudutaan alaskirjaamaan, vaikuttaa se negatiivisesti noin 393 353 euroa.

Taloudellisilla perusteilla arvioituna Hankasalmen seurakunnan osalta ei tällä hetkellä ole välitöntä tarvetta seurakuntaliitokselle.

Näiden pohjalta tuomiokapituli toteaa, että Hankasalmen seurakunnan osalta taloudelliset kriteerit eivät tällä hetkellä edellytä kiireistä seurakuntaliitosta. Hankasalmen seurakunnan jäsenkehitys on samankaltainen Konneveden seurakunnan kanssa, mutta se on jäsenmäärältään tällä hetkellä selvästi suurempi.

Seurakunnassa on piispantarkastus syksyllä 2021 ja siihen liittyvä prosessi on aloitettu alkuvuodesta 2021. Piispantarkastuksen yhteydessä arvioidaan seurakunnan toimintakykyä.

Prosessin aikana on noussut esiin seikkoja seurakunnan hallintoon, työyhteisöön ja talouteen liittyvissä seikoissa, joiden tarkempi selvittäminen ja työstäminen on tarpeen.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista edistää seurakuntaliitosta Hankasalmen seurakunnan osalta. Tämä harkinta on luontevaa tehdä piispantarkastuksen prosessin yhteydessä ja samalla arvioida seurakunnan tulevaisuutta.

Arviointia

Konneveden seurakunnan edellytykset toimia itsenäisenä seurakuntana ovat heikot. Taloudelliset resurssit yhdistettynä hallinnossa oleviin haasteisiin vaikuttavat seurakunnan toimintakykyyn heikentävästi ja vaarantavat seurakunnan toiminnan.

Laukaan seurakunnalla on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ottaa vastaan Konneveden seurakunta. Tällä tavoin toimimalla voidaan turvata kirkon työ Konnevedellä pitkäkestoisesti.

Edellä esitetyn perusteella on tarkoituksenmukaista, että tuomiokapituli tekee aloitteen Konneveden seurakunnan lakkauttamisesta ja liittämisestä Laukaan seurakuntaan 1.1.2022 lukien.

Tuomiokapitulin näkemyksen mukaan seurakuntajaon muutos voidaan toteuttaa pääosin selvitysmiehen antaman selvityksen pohjalta siten, että Hankasalmen seurakunnan poisjäännistä aiheutuvat muutokset huomioidaan tarvittavilta osin ja muutoin noudatetaan selvityksen mukaisia linjauksia.

Kirkkojärjestyksen 13 luvun 1 §:n mukaan, koska tuomiokapituli aloite poikkeaa olennaisella tavalla selvitysmiehen tekemästä selvityksestä, tulee tuomiokapitulin kuulla niiden seurakuntien kirkkovaltuustoja ja kirkkoneuvostoja joita seurakuntajaon muutos koskee.

14.04.2021

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

Laukaan seurakunnan kirkkoneuvostoa ja kirkkovaltuustoa, sekä Konneveden seurakunnan kirkkoneuvostoa ja kirkkovaltuustoa pyydetään antamaan lausuntonsa seurakuntajaon muutoksesta, jossa Konneveden seurakunta lakkautetaan ja liitetään Laukaan seurakuntaan 1.1.2022.

Lausunnossa seurakuntia pyydetään lausumaan tuomiokapitulin aloitteesta, selvitysmiehen raportista ja tuomiokapitulin edellä esittämistä huomioista.

Esitys

Tuomiokapituli päättää

1. tehdä aloitteen Konneveden seurakunnan lakkauttamiseksi ja liittämiseksi Laukaan seurakuntaan 1.1.2022 lukien,
2. lähettää aloitteen Laukaan seurakunnan kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston sekä Konneveden seurakunnan kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston lausuttavaksi ja pyytää lausuntoja 8.5.2021 mennessä, sekä
3. velvoittaa seurakunnat esittelemään tuomiokapitulin aloitteen seurakuntalaisille ja seurakunnan työntekijöille, sekä järjestämään näille kuulemisen tuomiokapitulin aloitteesta.

Päätös

Päätettiin esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet

Toimeksi Laukaan ja Konneveden seurakunnille, tiedoksi Hankasalmen seurakunnalle.

Lisätiedot

lakimiesasessori Tuomas Hemminki, tuomas.hemminki@evl.fi

Muutoksenhaku

Päätökseen ei kirkkolain 24. luvun 5 §:n mukaan saa hakea muutosta, koska se koskee asian valmistelua.